

DRANGE MASKIN AS
Smøråsvegen 22
5238 RÅDAL

Orgnr 977056306

VEILEDNING TIL PERSONLIG SIKKERHETSKURS/PSI

Saken har bakgrunn i tilsyn 21.8.2019 på prosjektet Kvassnesvegen, der vår kontaktperson er anleggsleder Pål Oldervoll. For andre tema fra tilsynet, se eget brev.

Veiledning til personlig sikkerhetskurs/"psi"

Dokumentet/opplæringen er mer omfattende enn det vi vanligvis ser. Det har en rekke svært gode og generelle momenter, samtidig som det tydelig er laget for dette prosjektet. Vi gir her noen råd og innspill med referanse til sidetall i psi-en, jf. også vår korte gjennomgang under tilsynet. Våre referanser til paragrafer er fra forskrift om utførelse av arbeid, der f.eks. kapittel 17 omtaler stillaser og stiger.

Språk: Dersom prosjektet mener at psi er å regne som skriftlig instruks for *særlig* farlig arbeid etter aml § 3-2(3), må instruksen være på et språk som arbeidstakeren kan lese. Dersom psi-en kun omhandler alminnelige regler, mener Arbeidstilsynet at den med stor fordel bør utarbeides på flere aktuelle språk. Lovkravet om skriftlig instruks ved særlig farlig arbeid, altså lesbart også for de som ikke behersker norsk, vil ventelig være aktuelt der det skal utarbeides en sikker jobb-analyse "sja" for jobber med *særlig* risiko. Da må også sja-en foreligge på et språk som hver deltaker kan *lese*, ikke kun få seg forklart, jf. side 18 om å "ikke underskrive på noe du ikke forstår".

Verneombud side 22: Regelverket har ikke krav om at det skal være verneombud på et anlegg/prosjekt. Krav om verneombud gjelder kun for hver bedrift/entreprenør (med over ti ansatte), ikke for prosjekter. Verneombudets rett til å stanse farlig arbeid er gitt i arbeidsmiljøloven, men oppgaven med å "bortvise personell" ref. side 22 er ikke gitt i regelverket. Vanligvis ligger slike personaloppgaver til linjeleder/anleggsleder, ikke til verneombud.

Tidspunkt for psi: Dokumentet gir viktig informasjon og direkte instruks, f.eks. om førstehjelp og bekledning. Arbeidstilsynet mener at psi derfor bør gis ved ankomst og *før oppstart*, ikke innen én uke (side 2). Her fant vi at arbeidstakerne i nyankomne Jans Hageservice ikke hadde fått psi, og dermed heller ikke var kjent med prosjektets registrering på oversiktsliste (side 16).

Dokumentasjonskrav: Jf. teksten om psi ovenfor. Side 12 angir at all dokumentasjon skal leveres til prosjektet ved ankomst. Altså ikke innen en uke. Jans Hageservice ankom med maskiner som ikke hadde hatt periodisk kontroll, jf. krav side 11 og 13. Dokumentasjonsinnlevering samtidig med psi-gjennomgang før oppstart kunne trolig fanget opp dette.

HMS-kort: Tidligere "ID-kort" benevnes nå som HMS-kort. Ved tapt kort eller ny søknad er Arbeidstilsynets praksis at man skal ha tilgjengelig kopi av arbeidsavtale, samt kvittering for at man er i søkeprosess for kort, evt. for d-nummer for nyankomne utenlandske arbeidstakere. Kvitteringer for

søknad om HMS-kort får bedriftene fra kortprodusenten, ikke fra Arbeidstilsynet. Kvittering for søknad om d-nummer - eller avtale om frammøte for tildeling av d-nummer, får man hos skatteetaten.

Midlertidig atkomst side 25: Trappetårn er (oftest) stillas, og skal da ha ok *stillasrapport* som grunnlag for grønt skilt. Rapporten utarbeides av stillasmontør som har dokumentert opplæring for aktuell høyde, se forskrift om utførelse av arbeid §§ 17-2 til 17-4. Merk også krav om opplæring i bruk av stillas § 17-5. Det er et arbeidsgiveransvar, men kan evt. også gis av prosjektet f.eks. ved psi-gjennomgangen, dersom prosjektets underentreprenører bruker felles stillaser/trappetårn.

Stiger side 26: Psi-en omtaler først stiger brukt som *adkomst*. Vi benytter anledningen til å påpeke at vi ser alvorlige fallulykker fra trappestiger, ofte også kalt trøe/ kjøkkentrapp, brukt både for adkomst og som arbeidsplattform. Vi ser særlig velteulykker ved sideveis entring eller arbeid, som trappestiger ikke er laget for. På markedet er det lett flyttbare plattformer med loddrett front og rekkverk, som gir betydelig bedre sikring og ergonomi. Side 26 siter at *fallsele* skal brukes ved *arbeid* fra stige. Dette kravet er ikke hentet fra §§ 17-21 og 17-22. Regelverket sier at stige kun unntaksvis kan brukes som arbeidsplattform, ved kortvarig arbeid der risikoen er liten. Vi stiller også spørsmål om kravet om fallsele i stige er praktikabelt, ettersom fallsele må festes *over* brukeren. Generelt ser vi mye feil bruk av sele/line, der bruken mer kamouflerer risiko enn reduserer den, fordi man ikke har riktig utstyr til riktig jobb, og ikke har vurdert innfesting, vinkel, kant, pendel-risiko osv.

Mobile arbeidsplattformer side 27: Regelverket har ikke krav om personlig fallsikringsutstyr i såkalte lifter. Men Drange Maskin står fritt i å stille krav som er strengere enn regelverket. Vi ser at andre bedrifter ved bruk av risikovurdering/"sja" krever innfesting ved jobber der det er risiko for at arbeidstakere lener seg eller går ut av liften, og i store bomliften pga. lang arm/moment som gir mye bevegelse ved feil. Vi antar at innfesting ikke er så relevant ved bruk av små sakselifter, som for øvrig ofte bør erstatte stiger, jf. omtalen ovenfor.

Side 34 om anhuking: Arbeidstilsynet mener at anhuking er arbeid som kan medføre stor fare for liv og helse ved feil, og derfor krever særlig forsiktighet. Anhuker skal derfor ha *dokumentert opplæring* etter forskrift om utførelse av arbeid § 10-2, samt utstyrsspesifikk opplæring for den aktuelle løfteredskapen (skrev, slings, stropp m.m.). Dersom anhuker også er signalperson, skal man ha fått tilstrekkelig opplæring etter kapittel 22.

Ryggning/påkjørsel: SHA-planens risikomatrise sier i pkt. 0.8 at påkjørsel av *arbeidstakere* er gult farenivå også etter , og krever rutine for ryggning. Følgemanns plassering ved motorvogn er omtalt side 31, og dere forklarer at dere har innarbeidet praksis for dette. Vi kan likevel ikke se at bruk av følgemann/ryggehjelp er gitt som *rutine*. Vi antar at det er naturlig å legge en slik rygge-rutine inn i planen, særskilt for Kvassnesvegen der trafikale utfordringer er en rød tråd i byggherrens SHA-plan.

Oppsummert: Vi ser ikke grunn til å gi pålegg for de tema vi har omtalt her, blant annet fordi "psi" ikke er et begrep fra regelverket. Vi har også tillit til at Drange Maskin sammen med byggherren vil vurdere verdien av våre innspill i det løpende forbedringsarbeidet i prosjektet. Vi håper at våre innspill også kan ha nytte for andre prosjekter.

Dersom dere har spørsmål, kontakt saksbehandler. Vennligst oppgi vårt referansenummer 2019/45528.

Med hilsen

Arbeidstilsynet

Marita Scott
tilsynsleder
(sign.)

Pål Erdal
seniorinspektør
(sign.)

Dette brevet er godkjent elektronisk i Arbeidstilsynet og har derfor ingen signatur.

Kopi til:

LINDÅS KOMMUNE, Felles postmottak Kvernhusmyrane 20, 5914 ISDALSTØ